

Crim al paradís [Fiscal]

Què és un paradís fiscal? El primer problema és la manca d'una definició universalment acceptada. N'hi ha tantes com llistes, gairebé tantes com països. En l'informe "La il·lusió fiscal", Oxfam els defineix com a territoris que intencionadament han adoptat una legislació amb criteris que reuneixen opacitat, una tributació baixa o nul·la i una manca d'intercanvi d'informació amb altres administracions fiscals, especialment favorable per als no residents, que constitueixen societats sense necessitat de justificar una activitat econòmica real. Per exemple, les Illes Verges Britàniques, un petit territori del Carib, té el rècord mundial en densitat d'empreses: 850.000 societats registrades, 30 per cadascun dels seus 27.800 habitants. En realitat, són "empreses pantalla" per derivar beneficis des de països amb impostos més elevats.

La multiplicitat de definicions fa igualment difícil calcular-ne el nombre. Enmig de l'escàndol dels Papers del Paradís, els ministres d'Economia i Finances d'Europa (Ecofin) van publicar el desembre del 2017 una llista negra de paradisos fiscals. La llista inclou només 17 territoris, i en deixa fora les Illes Bermudes, Suïssa o les Illes Caiman. També en queden fora països d'Europa –de fet, no hi apareix cap país europeu– com Andorra, Holanda, Luxemburg, Malta o Irlanda. L'Ecofin també va anunciar una llista grisa de més de 47 països que s'han compromès a fer canvis pel que fa a la fiscalitat i la transparència, entre els quals es troben Andorra, el Marroc, Cap Verd, Turquia, Hong Kong, Bòsnia, Sèrbia, el Vietnam, Jamaica o Armènia.¹

Llista de l'Ecofin. Gener 2018

1. Samoa Americana
2. Bahrain
3. Barbados
4. Granada

5. Guam
6. República de Corea
7. Macau
8. Illes Marshall
9. Mongòlia
10. Namíbia
11. Palau
12. Panamà
13. Santa Lucia
14. Samoa
15. Trinitat i Tobago
16. Tunis
17. Emirats Àrabs

Hi ha altres llistes que filen més prim i de manera més ajustada a la realitat. La de l'Observatori RSC, per exemple, eleva el nombre a més de 70 països i territoris, entre els quals alguns d'europeus, com Liechtenstein, Luxemburg, Mònaco, Suïssa o els Països Baixos, entre altres, a més, evidentment, de Gibraltar i Andorra. De fet, Oxfam inclou entre els 15 paradisos fiscals més agressius del món els Països Baixos, Irlanda, Suïssa, Luxemburg i Xipre, juntament amb l'Illa de Jersey, tots ben europeus.

L'abril del 2016 es van publicar els Papers de Panamà i, mesos més tard, els Papers del Paradís. Tots dos desvelaven centenars de noms d'empresaris, polítics i personalitats de tot el planeta responsables de construir entramats fiscals d'àmbit mundial i evitar pagar impostos o reduir la factura fiscal al mínim. Dos anys després, no tan sols no s'ha posat fi als paradisos fiscals, sinó que la inversió que s'hi fa s'ha multiplicat per quatre.²

Quants diners oculten? La seva pròpia naturalesa opaca fa pràcticament impossible saber-ho, tot i que circulen xifres. Tax Justice Network estima que els paradisos fiscals amaguen entre 21 i 32 bilions de dòlars, xifra que equival aproximadament a la tercera part del PIB mundial. Agafant un exemple

citat a l'informe "La il·lusió fiscal", els impostos que generarien els rendiments dels capitals llatinoamericans amagats en paradisos fiscals serien suficients perquè 32 milions de persones sortissin de la pobresa, nombre que equival a totes les persones pobres de Bolívia, Colòmbia, l'Equador, El Salvador i el Perú.

Pel que fa a qui habita en aquests paradisos, no som els ciutadans i ciutadanes del carrer, sinó les elits econòmiques. La ciutadania és més aviat qui en resulta perjudicada, ja que aquestes pràctiques sostenen recursos de les arques públiques, que tenen més dificultats per fer front a les despeses públiques. Pel que fa a Espanya, segons l'últim informe de l'Observatori de la Responsabilitat Social Corporativa, el 91% de les empreses de l'Ibex (32 de 35) tenen filials en paradisos fiscals. Només dues empreses (el 5,7%) d'aquest club exclusiu publiquen de manera transparent els impostos pagats en cadascun dels països on operen. L'informe cita l'agència Bloomberg, que desvela, per exemple, com les estratègies d'Inditex per evitar el pagament d'impostos expliquen per què el grup ha estat capaç de produir el millor marge de beneficis del sector a nivell mundial: un 15%. Un dels investigadors, Jesse Drucker, explica que, en els últims cinc anys, l'empresa d'Amancio Ortega ha aconseguit transferir gairebé 2.000 milions de dòlars de beneficis a una empresa del grup denominada ITX Merken, que opera a Holanda i Suïssa. Aquesta empresa només té 173 empleats –un 0,1% del nombre d'empleats d'Inditex–, però en canvi reporta gairebé el 20% del total dels beneficis del grup.

Les dades de la vergonya

- Almenys la meitat del comerç mundial passa per un paradís fiscal.
- Un 60% del comerç mundial es fa entre empreses del mateix grup, que poden alterar més fàcilment les condicions en què fan les operacions.

¹ <https://www.inspiration.org/actualidad/noticias/fraude-fiscal-un-delito-de-ricos-a-costa-de-los-mas-pobres>

² www.elsaltodiario.com/paraaisos-fiscales/beps-ocde-como-multinacionales-evaden-beneficios

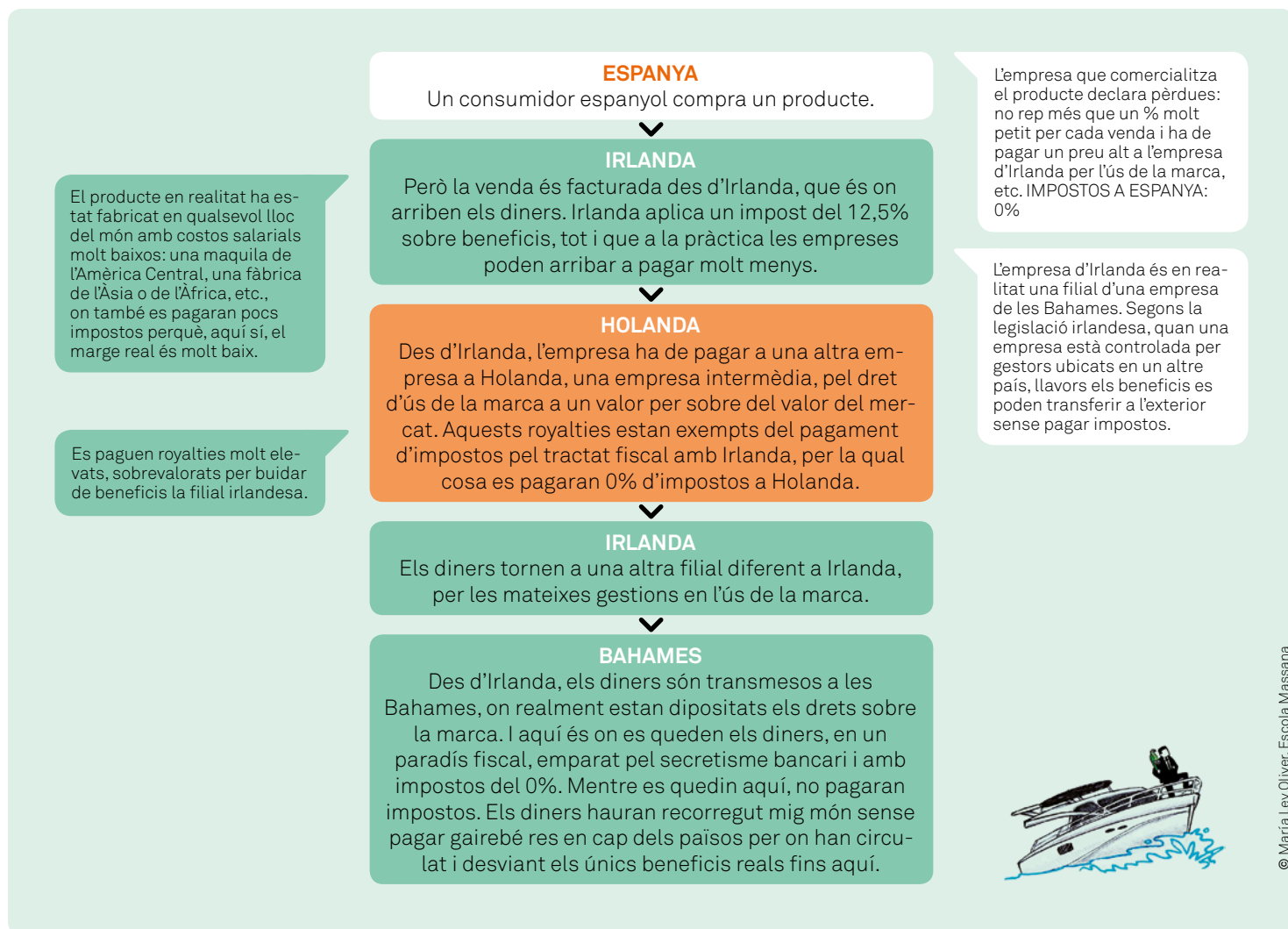
- El 42% de la facturació neta de les grans empreses nord-americanes prové de paradisos fiscals.
- Els actius en paradisos fiscals s'estimen entre 20 i 32 bilions de dòlars, superior al PIB total dels Estats Units i la Xina junts, les dues economies més grans del món.
- Els actius llatinoamericans en paradisos fiscals arriben als dos bilions

de dòlars, equivalent a tot el PIB del Brasil.

Font: Elaboració d'Oxfam a partir de fonts OCDE, GFI, TJN

Els mecanismes utilitzats són variats, com els préstecs intragrup, deslocalitzar intangibles, com les marques, els anomenats "treaty shopping", o el que es coneix com a "sandvitx holandès" i "doble irlandès". Es tracta d'un mètode

enginyós –i fraudulent– que consisteix a crear filials a Holanda i a Irlanda, des d'on es factura per un bé o un servei. Però el benefici es transfereix d'Irlanda a Holanda, d'Holanda de nou a Irlanda, i d'Irlanda finalment a un paradís fiscal, per aprofitar-se de tots els tractats fiscals i aconseguir que el benefici final es quedi només al paradís fiscal. La gràfica següent ho explica:

Evidentment, tot això no és inevitable. En el terreny legislatiu i polític, Oxfam proposa dues mesures urgents:

- **Una llei contra l'evasió fiscal a Espanya**, amb l'objectiu de reduir a la meitat els nivells d'evasió i d'elusió fiscal en el termini de cinc anys.
- **Una reforma del sistema fiscal internacional** que sigui justa i permeti reequilibrar els criteris fiscals en benefici també dels països en

desenvolupament, començant per la celebració d'una Cimera Fiscal Mundial el mes de juliol d'enguany a Addis Abeba (Etiòpia), en el marc de les Negociacions pel Finançament del Desenvolupament liderades per les Nacions Unides.

La ciutadania del carrer podem, per exemple, no contribuir a enriquir empreses assídues a aquestes pràctiques, cosa que comporta informar-se d'on comprem i amb qui contractem serveis.

Zones lliures de paradisos fiscals

Aquesta campanya, promoguda per Oxfam Intermón, la Plataforma per una fiscalitat justa i la Plataforma per una fiscalitat justa, ambiental i solidària, es proposa que els municipis espanyols es declarin zones lliures de paradisos fiscals mitjançant la sensibilització i la comunicació a la ciutadania.